

RADA EVROPY
EVROPSKÝ SOUD PRO LIDSKÁ PRÁVA
PÁTÁ SEKCE

VĚC KOUDELKA proti ČESKÉ REPUBLICĚ

(stížnost č. 1633/05)

ROZSUDEK

ŠTRASBURK

20. července 2006

Tento rozsudek nabude právní moci za podmínek stanovených v článku 44 odst. 2 Úmluvy. Může být předmětem formálních úprav.

Pořízený překlad rozsudku do češtiny není překladem oficiálním.

Ve věci Koudelka proti České republice,

Evropský soud pro lidská práva (pátá sekce), zasedající v senátu ve složení

pan P. LORENZEN, *předseda*,
paní S. BOTOCHAROVA,
pánové K. JUNGWIERT,
V. BUTKEVYCH
paní M. TSATSA-NIKOLOVSKA,
pan J. BORREGO BORREGO,
paní R. JAEGER, *soudci*,
a paní C. WESTERDIEK, *tajemnice sekce*,

po poradě konané dne 26. června 2006,

vynesl tento rozsudek, který byl přijat uvedeného dne:

ŘÍZENÍ

1. Řízení bylo zahájeno stížností (č. 1633/05) směřující proti České republice, kterou dne 7. ledna 2005 podal Soudu občan České republiky, pan Jiří Koudelka („stěžovatel“), na základě článku 34 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod („Úmluva“).

2. Stěžovatel, jemuž byla poskytnuta právní pomoc, je zastoupen panem V. Širokým, advokátem zapsaným u České advokátní komory. Českou vládu („vláda“) zastupuje její zmocněnec pan V. A. Schorm.

3. Dne 22. února 2005 rozhodl předseda senátu o přednostním projednání věci (článek 41 Jednacího řádu Soudu).

4. Dne 11. května 2005 se druhá sekce rozhodla uvědomit o stížnosti vládu. Na základě článku 29 odst. 3 rozhodla, že přijatelnost a odůvodněnost věci projedná současně.

5. Stížnost byla dne 1. dubna 2006 přidělena nově ustavené páté sekci Soudu (článek 25 odst. 5 a článek 52 odst. 1 Jednacího řádu Soudu).

SKUTKOVÝ STAV

I. OKOLNOSTI PŘÍPADU

6. Stěžovatel se narodil v roce 1957, bydliště má v Praze.

7. Dcera stěžovatele se narodila v roce 1990. Od března 1991 stěžovatel nežije ve společné domácnosti s matkou dítěte E. P.

8. Rozsudkem ze dne 20. října 1992 svěřil Obvodní soud pro Prahu 1 dítě do výchovy E. P. a stěžovateli stanovil vyživovací povinnost.

9. Dne 11. března 1993 podal stěžovatel soudu návrh na úpravu styku s dítětem. Tvrdil, že mu E. P. ve styku s dcerou brání. E. P. navrhla, aby byl stěžovatel zbaven rodičovské zodpovědnosti.

10. V období od listopadu 1993 do října 1995 se konalo nejméně sedm ústních jednání. Znalci, kteří byli ustanoveni ve dnech 13. dubna a 20. května 1994, předložili své posudky ve dnech 10. ledna a 27. září 1995; neshledali žádné překážky bránící styku stěžova-

tele s dcerou, poukázali však na konfliktní vztah mezi rodiči a odmítavý postoj matky, jejíž spolupráce je podle jejich mínění pro uskutečňování styku s dítětem nezbytná.

11. Rozsudkem ze dne 24. října 1995 zamítl soud návrh E. P. na zbavení stěžovatele rodičovské zodpovědnosti a jemu přiznal právo na zprostředkovaný styk s dítětem: setkání s dítětem se měla konat každé druhé čtvrteční odpoledne ve Středisku sociální prevence a za účasti odborníka.

12. Od září 1995 do února 1996 bylo proti stěžovateli podáno několik trestních oznámení ze strany starší dcery E. P., popřípadě s účastí E. P. Tato oznámení, týkající se údajného pohlavního zneužívání a útoků, byla dne 13. prosince 1996 odložena.

13. Městský soud v Praze, který rozhodoval o odvolání E. P., dne 28. března 1996 potvrdil rozsudek ze dne 24. října 1995.

14. Stěžovatel se v průběhu roku 1996 opakovaně dotazoval opatrovníka na realizaci svého styku s dítětem.

15. Ve dnech 30. září a 25. listopadu 1996 a 20. února 1997 sdělilo Středisko sociální prevence opatrovníkovi a soudu, že se zatím žádné ze setkání neuskutečnilo, neboť se z nich E. P. soustavně omlouvá prostřednictvím jiných osob a není možné ji kontaktovat, přičemž stěžovatel se do střediska dostavoval pravidelně.

16. Dne 15. listopadu 1996 byla E. P. soudem vyzvána k plnění svých povinností. K témuž ji vyzýval také opatrovník, a to ve dnech 9. prosince 1996 a 16. května 1997. Dne 11. února 1997 navštívil opatrovník E. P. v jejím bydlišti a provedl s ní pohovor.

17. Z protokolu vypracovaného opatrovníkem dne 3. března 1997 vyplývá, že stěžovatel požadoval, aby byla E. P. předvolána k soudu a přiměna k plnění rozhodnutí o úpravě styku.

18. Ve dnech 28. ledna a 5. března 1997 a 13. května 1998 navrhl opatrovník soudu, aby E. P. uložil pokutu za neplnění rozhodnutí o úpravě styku s poukazem na to, že uskutečnění styku je v zájmu dítěte. Ve dnech 23. ledna a 20. dubna 1998 informoval opatrovník soud o tom, že E. P. styku nadále brání.

19. Dne 26. března 1998 podal stěžovatel návrh na výkon rozhodnutí o úpravě styku, přičemž uvedl, že mu E. P. ve styku s dítětem brání.

20. Dne 21. května 1998 předvolal soud oba rodiče na 20. července 1998. E. P. se omluvila s tím, že se tou dobou bude zdržovat mimo Prahu.

21. Dne 7. července 1998 opatrovník navrhl, aby se stěžovatel s dcerou stýkal na půdě specializovaného občanského sdružení, protože Středisko sociální prevence bylo zrušeno. Uvedené občanské sdružení dne 16. září 1998 sdělilo, že E. P. na jeho nabídku nikdy nereagovala.

22. Podle tvrzení vlády stěžovatel v období od června 1998 do května 1999 třikrát před opatrovníkem prohlásil, že nemá v úmyslu se osobně dostavit do bydliště své dcery, ani ji přímo kontaktovat, neboť se obává pomsty ze strany E. P. v podobě trestního oznámení. Opatrovník prý stěžovatele bezúspěšně vybízel k větší aktivitě a navrhoval mu jiné formy kontaktu.

23. Ve dnech 24. srpna 1998 a 8. února 1999 stěžovatel urgoval svůj návrh na výkon rozhodnutí.

24. Dne 14. dubna 1999 podal stěžovatel předsedovi obvodního soudu stížnost na průtahy v řízení o výkon rozhodnutí. Ve své odpovědi ze dne 22. dubna 1999 sdělila místopředsdkyně soudu stěžovateli, že E. P. byla dne 20. dubna 1999 uložena pokuta ve výši 2 000 Kč¹ za neplnění rozsudku ze dne 24. října 1995 a že nad případem bude stanoven dohled, aby se

---

¹ Přibližně 70 €.

zabránilo dalším průtahům. Rozhodnutí o uložení pokuty bylo městským soudem dne 25. října 1999 potvrzeno.

25. Ve dnech 15. dubna a 23. května 2000 podal stěžovatel další návrhy na výkon rozhodnutí o úpravě styku, které konkretizoval dne 20. července 2000 požadavkem, aby E. P. byla uložena pokuta za to, že nezletilou nikdy nepřivedla do střediska určeného v rozsudku.

26. Dne 26. června 2000 podal stěžovatel proti E. P. trestní oznámení pro trestný čin maření výkonu úředního rozhodnutí.

27. Dne 6. října 2000 uložil soud E. P. pokutu v celkové výši 3 800 Kč² za to, že v období od 4. listopadu 1999 do 13. července 2000 zabránila v uskutečnění devatenácti setkání stěžovatele s jeho dcerou. Toto rozhodnutí bylo dne 1. února 2001 městským soudem potvrzeno.

28. Ze zpráv opatrovníka z února 2001 vyplývá, že stěžovatel neprojevoval o dceru zájem, neboť se obával dalšího trestního oznámení ze strany E. P. nebo její starší dcery. Opatrovník konstatoval, že se setkání neuskutečnila pro odmítavý postoj E. P., ale že se stěžovatel zároveň nepokusil využít jiných forem kontaktu, které mu byly navrhovány.

29. Dne 26. dubna 2001 soud zamítl návrh E. P. na vydání předběžného opatření o zákazu styku stěžovatele s dítětem. Toto rozhodnutí bylo dne 13. listopadu 2001 potvrzeno městským soudem. Ve stejné době podala E. P. návrh na zahájení řízení ve věci samé.

30. Dne 22. srpna 2001 vynesl obvodní soud rozsudek, kterým byla E. P. shledána vinnou ze spáchání trestného činu maření výkonu úředního rozhodnutí a odsouzena k trestu odnětí svobody v délce tří měsíců s podmíněným odkladem. Podle informací poskytnutých stěžovatelem soud na konci zkušební doby rozhodl, že není dán důvod pro odvolání odkladu výkonu trestu, a tím pádem ani ke změně trestu uloženého E. P. na nepodmíněný trest odnětí svobody.

31. Od září do listopadu 2001 se advokát stěžovatele několikrát obrátil na právního zástupce E. P. s cílem přimět posledně jmenovanou k plnění rozsudku ze dne 24. října 1995.

32. Dne 7. března 2002 zamítl okresní soud další návrh E. P. na vydání předběžného opatření o zákazu styku stěžovatele s dítětem. Soud poukázal zejména na skutečnost, že v této souvislosti dosud probíhá řízení ve věci samé, v jehož rámci má být určeno, zda došlo k takové změně okolností, která by odůvodňovala změnu rozhodnutí, jímž bylo stěžovateli přiznáno právo na styk. Dne 29. dubna 2002 bylo toto rozhodnutí potvrzeno.

33. Dne 26. března 2002 podal stěžovatel návrh na výkon rozhodnutí o úpravě styku uložením pokuty E. P.

34. Dne 8. června 2002 se právní zástupce stěžovatele obrátil na E. P. s výzvou, aby plnila rozhodnutí o úpravě styku.

35. Po schůzce se stěžovatelem učinilo specializované středisko dne 9. července 2002 pokus o jeho setkání s dcerou.

Podle zprávy vypracované přítomným psychologem trvalo setkání pouhé tři minuty, neboť nezletilá odmítala se stěžovatelem mluvit a její chování bylo hysterické. Podle psychologa vypěstovala E. P. u dítěte syndrom zavrženého rodiče, čímž narušila vývoj jeho vztahu k osobám opačného pohlaví, a povzbuzovala je v hysterických a egocentrických projevech. Vzhledem k tomu, že stěžovatel byl shledán schopným výchovy dítěte, projevoval o ně zájem a platil výživné, odborník usoudil, že by mohl kompenzovat nedostatky ve výchově, kterou dítěti poskytovala E. P. Nezletilá byla doporučena psychoterapie doplněná v případě nutnosti o hospitalizaci.

---

² Přibližně 133 €.

Sociální pracovnice uvedla, že pro nezletilou by další pokus o takovéto setkání nebyl přínosný a že je nemyslitelné, aby se další styk uskutečnil bez předchozí terapie, se kterou ovšem E. P. nebude souhlasit. Doporučila nevyvíjet na dítě nátlak.

Dopisem ze dne 31. srpna 2002 ukončila E. P. s výše uvedeným střediskem spolupráci.

36. Dne 6. února 2003 odložil obvodní soud projednání návrhu na výkon rozhodnutí, který stěžovatel podal dne 26. března 2002, a to až do vynesení pravomocného rozhodnutí v řízení o zákazu styku. Při té příležitosti soud poznamenal, že pokud bude právo na styk zachováno, bude potřeba posoudit otázku, které specializované středisko by mohlo pomoci obnovení styku stěžovatele s jeho dcerou.

37. Po odročení jednání nařízeného na 20. května 2003, o něž požádala E. P. ze zdravotních důvodů, se od 12. srpna 2003 do 13. ledna 2004 konalo pět ústních jednání. V průběhu těchto jednání soud vyslechl psychologa, sociální pracovníci zaměstnanou ve specializovaném středisku a stěžovatele, který se stavěl kladně k návrhu opatrovníka na podstoupení rodinné terapie. E. P. nejprve tuto iniciativu odmítla, posléze však o ni projevila zájem; na schůzku stanovenou na 8. ledna 2004 se však nedostavila.

38. Dne 15. ledna 2004 byl soudem ustanoven znalec z oboru psychologie, který měl odpovědět na otázku, zda styk stěžovatele s nezletilou pro ni bude přínosem. Tento znalec však odmítl vypracovat posudek z důvodu pracovní vytíženosti, načež byl soudem dne 22. března 2004 ustanoven jiný znalec.

39. Na základě stížnosti E. P. provedl ve věci šetření veřejný ochránce práv. Ve své zprávě ze dne 24. března 2004 uvedl, že v práci opatrovníka neshledal žádné pochybení. Dále dospěl k závěru, že je v zájmu nezletilé, která byla po dlouhou dobu vystavována negativnímu tlaku a trpí syndromem zavrženého rodiče, aby se podrobila odborné léčbě v neutrálním prostředí.

40. Od 25. dubna 2004 byl stěžovatel hospitalizován pro vážný úraz. Vzhledem k tomu, že mu tento úraz neumožňoval podstoupit vyšetření potřebné k vyhotovení znaleckého posudku, bylo řízení o zákazu styku dne 2. prosince 2004 přerušeno na dobu pěti měsíců.

41. Dne 16. června 2005 se stěžovatel dostavil ke znalci za účelem provedení zmiňovaného vyšetření. E. P. se naproti tomu s poukazem na zdravotní důvody k vyšetření nedostavila ani dne 16. června ani dne 1. srpna 2005, a to i přes výzvu soudu, kterou byla upozorněna na to, že může být ke znalci předvedena policií. Ke dni 7. září 2005, kdy vláda vypracovala své stanovisko, nebyl ještě znalecký posudek hotov. Vláda nicméně uvedla, že podle názoru odborníků je nezletilá psychicky labilní, zcela závislá na E. P., špatně reaguje na stres a pod vlivem matky stěžovatele nenávidí, aniž by ho znala.

II. PŘÍSLUŠNÉ VNITROSTÁTNÍ PRÁVO A PRAXE

42. Příslušné vnitrostátní právo a praxe jsou uvedeny v rozsudku *Hartman proti České republice* [č. 53341/99, § 43-51, ESLP 2003-VIII (výňatky)] a v rozhodnutí *Choc proti České republice* (č. 25213/03, 29. listopad 2005).

PŘÁVNÍ POSOUZENÍ

I. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 8 ÚMLUVY

43. Stěžovatel namítá, že vnitrostátní orgány nevynaložily dostatečné úsilí za účelem výkonu rozhodnutí o úpravě jeho styku s dcerou navzdory odmítavému postoji matky. Tím mělo dojít k zásahu do jeho práva na respektování rodinného života zaručeného článkem 8 Úmluvy, jehož příslušná část zní:

„1. Každý má právo na respektování svého (...) rodinného života (...).

2. Státní orgán nemůže do výkonu tohoto práva zasahovat kromě případů, kdy je to v souladu se zákonem a nezbytné v demokratické společnosti v zájmu (...) ochrany zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných.“

44. Vláda s tímto tvrzením nesouhlasí.

A. K přijatelnosti

45. Vláda namítá, že stěžovatel nevyčerpal vnitrostátní právní prostředky nápravy, neboť nepodal ústavní stížnost.

46. Stěžovatel s tím nesouhlasí a zdůrazňuje, že na Ústavní soud by se mohl obrátit, pouze kdyby se domáhal vydání určitého rozhodnutí nebo nápravy újmy vzniklé v důsledku nezákonného rozhodnutí. V tomto případě se však domáhal výkonu pravomocného rozhodnutí. Předmět jeho stížnosti tedy spočívá ve skutečnosti, že české orgány nedisponují žádným účinným mechanismem, který by mu umožňoval řádný výkon práv, která mu byla přiznána.

47. Soud poukazuje na § 82 odst. 3 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, který stanoví, že bylo-li vyhověno ústavní stížnosti, Ústavní soud zruší napadené rozhodnutí orgánu veřejné moci, nebo jestliže porušení ústavně zaručeného základního práva spočívalo v jiném zásahu, než je rozhodnutí, zakáže příslušnému státnímu orgánu, aby v porušování práva pokračoval a přikáže mu, aby, pokud je to možné, obnovil stav před porušením.

V tomto ohledu je třeba uvést, tak jak to Soud učinil v případě námitky týkající se průtahů v řízení v rozsudku *Hartman proti České republice* [č. 53341/99, § 67, ESLP 2003-VIII (výňatky)], že pokud český Ústavní soud konstatuje, že řízení, které je předmětem ústavní stížnosti, trpí průtahy přičitatelnými určitému soudu, může tomuto soudu nařídit, aby s těmito průtahy skoncoval a v řízení bez odkladu pokračoval. Soud připustil, že takto uložená povinnost může ve svém důsledku urychlit průběh řízení v případě, že je okamžitě respektována příslušným soudem, avšak zároveň poznamenal, že český právní řád nepředpokládá žádnou sankci pro případ nedodržení této povinnosti. Na rozdíl od švýcarského Federálního soudu [viz *Boxer Asbestos S.A. proti Švýcarsku* (rozh.), č. 20874/92, ze dne 9. března 2000, nepublikováno] nebo španělského Ústavního soudu [viz *Gonzalez Marín proti Španělsku* (rozh.), č. 39521/98, ESLP 1999-VII], není český Ústavní soud příslušný k přijetí konkrétních opatření s cílem urychlit předmětné řízení.

48. V projednávaném případě se námitka uplatněná stěžovatelem na poli článku 8 zakládá na tvrzení, že vnitrostátní soudy byly v řízení o výkon rozhodnutí úpravě styku laxní, či dokonce nečinné, a že tolerovaly neplnění svých rozhodnutí ze strany matky dítěte. Jinými slovy, stěžovatel nezpochybňuje svěřeni dítěte do péče matky ani způsob úpravy svého práva na styk stanovený soudem. Jeho cílem tedy nebylo zrušení soudního rozhodnutí z důvodu porušení Úmluvy. O takovém zrušení může rozhodnout Ústavní soud, čímž uzná, že došlo k porušení práva, skoncuje s ním a obnoví stav před porušením [viz, *a contrario*, námitka týkající se nespravedlivosti řízení a nestrannosti soudu uplatněná ve věci *Kříž proti České republice* (rozh.), č. 26634/03, 29. listopad 2005]. Stěžovatel tedy před Soudem namítá, že soudy řádně nereagovaly na jeho návrhy na výkon rozhodnutí a nepřijaly opatření, která by

vedla k uskutečnění styku (v souladu s občanským soudním řádem mohlo takové opatření spočívat ve výzvě matce, v uložení pokuty posledně jmenované nebo v odebrání dítěte).

Vzhledem k tomu, že plynutí času mohlo mít v posuzovaném případě nenapravitelné následky, bylo klíčové, aby soudy jednaly rychle. Soud se proto domnívá, že se pan Koudelka nacházel v obdobné situaci jako stěžovatelé ve výše uvedené věci *Hartman*: jedině, co mohl Ústavní soud učinit, bylo nařít soudy, aby neprodleně pokračoval v řízení o výkon rozhodnutí o úpravě styku. Tento postup Ústavního soudu by však nemusel dotyčný soud nutně přimět k urychlení uvedeného řízení, protože jeho nerespektování by nemělo za následek žádné sankce. Rovněž je třeba připomenout, že český Ústavní soud nemůže stěžovateli přiznat žádnou náhradu morální újmy způsobené již vzniklými průtahy (viz, *mutatis mutandis*, *Hartman proti České republice*, viz výše, § 68).

Vláda, jíž přísluší přesvědčit Soud, že ústavní stížnost mohla v daném případě stěžovateli zajistit nápravu, pokud jde o jím namítané skutečnosti, a že měla reálnou naději na úspěch, mimoto nepředložila žádné důkazy, na jejichž základě by bylo možno dospět k odlišnému závěru než ve výše uvedeném případě.

49. Za těchto podmínek se stěžovatel oprávněně domníval, že mu ústavní stížnost neumožní účinně uplatnit námitku týkající se neplnění rozhodnutí o úpravě styku; nebyl tedy povinen ji pro účely článku 35 odst. 1 Úmluvy vyčerpat. Soud tedy zamítá vládou vznesenou námitku nevyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy.

50. Soud dále konstatuje, že stížnost není zjevně neopodstatněná ve smyslu článku 35 odst. 3 Úmluvy a že nebyl shledán žádný jiný důvod nepřijatelnosti. Je tedy třeba prohlásit ji za přijatelnou.

B. K odůvodněnosti

1. Tvrzení stran

51. Vláda je v první řadě přesvědčena, že nedošlo k nežádoucímu zásahu do práva stěžovatele a že námitka musí být posuzována z hlediska pozitivních povinností, které státu ukládá článek 8.

52. Vláda uvádí, že byla přijata nejružnější opatření za účelem výkonu rozsudku ze dne 24. října 1995. Soud a opatrovník nejprve E. P. zaslali výzvy, a to ještě před tím, než stěžovatel podal první návrh na výkon rozhodnutí. Je skutečností, že o tomto návrhu podaném dne 26. března 1998 bylo rozhodnuto až dne 20. dubna 1999, kdy soud uložil matce dítěte pokutu. Po dalších návrzích stěžovatele z dubna a května 2000, konkretizovaných dne 20. července 2000, byla E. P. dne 6. října 2000 uložena další pokuta. Na základě trestního oznámení stěžovatele pak byla E. P. dne 22. srpna 2001 odsouzena. Vláda dále uvádí, že na základě návrhu stěžovatele ze dne 26. března 2002 se dne 9. července 2002 uskutečnilo jeho setkání s dcerou. Vzhledem ke značně negativní reakci nezletilé a k tomu, že E. P. podala návrh na zákaz styku, odložil soud projednání výkonu rozhodnutí do doby, než bude pravomocně rozhodnuto v řízení o uvedeném návrhu E. P. Po přerušení tohoto řízení z důvodu zdravotního stavu stěžovatele byl vypracováván znalecký posudek, který v době, kdy vláda vypracovala své stanovisko, nebyl ještě hotov.

53. Vláda uvádí, že jiný způsob výkonu rozhodnutí, tedy odebráním dítěte a jeho předáním stěžovateli, posledně jmenovaný nikdy nenavrhoval. Vzhledem ke značně konfliktním vztahům mezi rodiči by v daném případě bylo použití tohoto opatření každopádně problematické, a to tím spíše, že představuje vážný zásah do života dítěte a vyžaduje spolupráci několika orgánů.

Stěžovatel podle všeho nikdy neměl podmínky pro převzetí výchovy dcery v případě, že by soud v souladu se zákonem o rodině změnil své rozhodnutí o svěřeni do péče. V součas-

né době se situace dále komplikuje z důvodu špatného zdravotního stavu stěžovatele. Vláda konečně uvádí, že případné umístění nezletilé do ústavní výchovy by rovněž nebylo vhodným řešením, neboť by se velmi negativně odrazilo na její psychice.

54. Vláda připouští, že ke styku mezi stěžovatelem a jeho dcerou nedochází a že se navzdory úsilí vnitrostátních orgánů setkali pouze jednou. Faktem zůstává, že rodiče nebyli schopni vzájemné komunikace a že sankce, které soudy uložily E. P., jejíž nenávistný postoj ke stěžovateli je podle odborníků nezvratný, ji neodradily od jejího rozhodnutí bránit stěžovateli ve styku s nezletilou. Tato navíc napodobuje matku v jejím negativním vztahu ke stěžovateli, nepamatuje si na něj a nechce se s ním setkat. Podle mínění vlády k této situaci přispěl i stěžovatel, neboť jeho zájem o dítě byl zřejmě pouze formální. Přes četné výzvy opatrovníka se vždy obracel jen na státní orgány, nikdy se nepokusil s dcerou (či matkou) setkat, poslat jí dopis či dárek, neinformoval se o jejím zdraví ani o jejím školním prospěchu.

55. Za těchto okolností nelze podle mínění vlády souhlasit s tvrzením stěžovatele, že vnitrostátní orgány byly ve vztahu k protiprávnímu jednání E. P. nečinné. Vláda tvrdí, že v podmínkách daného případu tyto orgány vynaložily v nejvyšším zájmu dítěte dostatečné úsilí, aby pomohly zlepšit vztah mezi stěžovatelem a jeho dcerou. Sám stěžovatel se ovšem k věci staví značně pasivně, nepočítáme-li jeho aktivitu ve vztahu k soudu. Vinu svaluje na E. P. a na státní orgány a podle všeho nerespektuje zájem dítěte.

56. Stěžovatel tvrdí, že vnitrostátní orgány nebyly schopny zajistit uskutečnění jeho styku s dítětem v souladu s pravomocným soudním rozhodnutím, což se jednoznačně promítlo do vztahu mezi ním a jeho dcerou. Dle jeho názoru nepřijaly orgány potřebná opatření k zajištění styků s posledně jmenovanou a i vláda připouští, že jejich metody se ukázaly neúčinné. V tomto ohledu poznamenává, že pokuty uložené E. P. v letech 1991 až 2001, jejichž celková výše činí 5 800 Kč, tedy 200 Kč za každý neuskutečněný styk, nemohou být považovány za opatření dostatečné k tomu, aby matku přimělo ke změně přístupu. E. P. sice byla v trestním řízení odsouzena, podle stěžovatele však bylo na konci zkušební doby bez jakéhokoli opodstatnění rozhodnuto, že není dán důvod pro odvolání odkladu výkonu trestu a tedy ani ke změně uloženého trestu na nepodmíněný trest odnětí svobody, a to bez ohledu na skutečnost, že E. P. vůbec neplnila podmínky stanovené soudem, neboť během zkušební doby pokračovala v maření výkonu rozhodnutí o úpravě styku stěžovatele s dítětem. Tyto skutečnosti podle jeho názoru svědčí o nedostatku náležité péče na straně soudů.

57. Stěžovatel se rovněž ohrazuje proti tvrzení vlády, že jeho zájem o dceru je pouze formální. V tomto ohledu zdůrazňuje, že v letech 1995 a 1996, kdy soud rozhodoval o návrhu E. P. na zbavení stěžovatele jeho rodičovské zodpovědnosti, bylo proti němu z podnětu E. P. podáno několik trestních oznámení. E. P. ve svém odvolání, které podala proti zamítavému rozhodnutí o svém návrhu, krom toho upozorňovala na závažnou změnu okolností, přičemž odkazovala právě na trestní oznámení podané pro údajné pohlavní zneužívání své starší dcery. Stěžovatel uvádí, že skutky, které mu byly v těchto trestních oznámeních vytýkány, byly velmi závažné a že proti němu bylo vedeno stresující vyšetřování, které trvalo celý rok. Toto vyšetřování mělo nepříznivý dopad na jeho dobrou pověst a způsobilo mu morální a společenskou újmu, přestože se tato obvinění ukázala nepravdivá a všechna trestní oznámení byla odložena. Pokud tedy dceru přímo nekontaktoval, bylo to proto, že se obával další pomsty ze strany E. P. Tvrdí také, že vláda zjevně nebere v potaz výzvy, které prostřednictvím svého právního zástupce adresoval nejdříve právnímu zástupci E. P. a poté samotné E. P. (viz § 31 a 34 výše). Konečně, vzhledem k tomu, že nikdy nežádal o svěřeni dítěte do své péče, považuje argument vlády, že nemá podmínky pro zajištění její výchovy, za irelevantní.

58. Stěžovatel tvrdí, že si je zcela vědom současné situace, kdy jej jeho dcera, trpící syndromem zavrženého rodiče a patologicky fixovaná na matku, nenávidí. Domnívá se nicméně, že vinu za tuto situaci nelze přikládat pouze E. P., ale rovněž laxnímu přístupu vnitrostátních orgánů, které po dlouhou dobu nebraly v potaz upozornění odborníků. Tvrdí, že

pokud by se soudy řídily doporučeními odborníků a řádně využívaly zákonných prostředků ve snaze přimět E. P., aby mu umožnila realizaci práva na styk, nemuselo k výše uvedené situaci dojít. V současnosti se však musí jakýchkoli styků s dcerou zdržet v zájmu zachování její psychické rovnováhy a jeho role otce se tak omezuje pouze na placení výživného.

59. Podle názoru stěžovatele je výše uvedený přístup orgánů, které nesplnily svou základní povinnost zajistit výkon svých rozhodnutí, jednou z hlavních příčin zásahu do jeho práva na respektování rodinného života.

2. Hodnocení Soudu

60. Soud připomíná, že je-li ve smyslu článku 8 Úmluvy prokázána existence rodinného vztahu, měl by stát v zásadě jednat tak, aby umožnil rozvoj tohoto vztahu, a měl by přijmout vhodná opatření k navázání vztahu mezi dotyčným rodičem a dítětem (*Kutzner proti Německu*, č. 46544/99, § 61, ESLP 2002-I). Povinnost státních orgánů přijmout opatření k usnadnění styků mezi rodičem a jeho dítětem však není absolutní, zvláště pokud se tito ještě neznají. Takové styky se někdy nemohou realizovat ihned a vyžadují určitou přípravu. Typ a rozsah těchto přípravných kroků závisí na okolnostech daného případu, avšak porozumění a spolupráce všech zúčastněných osob vždy představují důležitý faktor. Státní orgány sice mají vyvíjet snahu, aby této spolupráci napomohly, avšak jejich povinnost využít donucovacích prostředků nemůže být neomezená: musí brát ohled na zájmy, práva a svobody dotčených osob a zejména na nejvyšší zájem dítěte a jeho práva, která mu přiznává článek 8 Úmluvy (*Nuutinen proti Finsku*, č. 32842/96, § 128, ESLP 2000-VIII; *Voleský proti České republice*, č. 63267/00, § 118, 29. červen 2004).

61. Rozhodující je tedy zjistit, zda vnitrostátní orgány přijaly k usnadnění styku mezi stěžovatelem a jeho dcerou všechna opatření, které od nich bylo v tomto případě možné rozumně očekávat. Při posuzování, zda neuskutečnění práva na styk způsobilo porušení stěžovatelova práva na respektování jeho rodinného života, musí Soud nalézt spravedlivou rovnováhu mezi zájmy zúčastněných, zejména zájmy dcery a stěžovatele, a obecným zájmem, který spočívá v dodržování zásad právního státu.

62. V daném případě Soud poznamenává, že právo na styk bylo stěžovateli přiznáno rozhodnutími ze dne 24. října 1995 a 28. března 1996 a že je stále v platnosti navzdory tomu, že v současnosti probíhá řízení o jeho zrušení, které zahájila E. P. Je rovněž důležité, že od roku 1995 upozorňovali odborníci na negativní postoj matky a na skutečnost, že styk s dítětem se nemůže uskutečňovat bez její spolupráce (viz § 10 výše); v pozdějších zprávách se uvádí, že dítě je patologicky fixováno na matku a trpí syndromem zavrženého rodiče (viz § 35 výše). Bylo tedy více než zřejmé, že v daném případě má pro stěžovatele plynutí času nepříznivé důsledky.

63. Na tomto místě je třeba připomenout, že v případech tohoto typu se vhodnost opatření posuzuje podle rychlosti jeho uplatnění (*Maire proti Portugalsku*, č. 48206/99, § 74, ESLP 2003-VII); z českého právního řádu navíc vyplývá, že v otázkách výkonu práva na výchovu dítěte a na styk s ním jsou soudy povinny jednat bez zbytečných průtahů, a to i bez návrhu účastníků řízení.

64. Soud však konstatuje, že ačkoli byl příslušný soud informován o tom, že E. P. od samého počátku brání stěžovateli ve styku s dítětem (viz § 15 a 18 výše), učinil za celou tu dlouhou dobu pouze jedinou výzvu, kterou E. P. adresoval dne 15. listopadu 1996 a která se zjevně minula účinkem. Soud posléze uložil E. P. pokutu ve výši 2 000 Kč (přibližně 70 €), učinil tak však až dne 20. dubna 1999, tedy více než rok poté, co stěžovatel podal první návrh na výkon rozhodnutí, a až po několika návrzích ze strany opatrovníka. Rodiče sice mezitím byli soudem předvoláni na 20. července 1998, je však třeba konstatovat, že po té, co se E. P. z jednání omluvila, nebyl jim navržen žádný další termín.

Druhá a zároveň poslední pokuta byla E. P. uložena dne 6. října 2000 ve výši 200 Kč (přibližně 7 €) za každý neuskutečněný styk. Vzhledem k okolnostem případu a zavrženíhodnému přístupu matky Soud konstatuje, že takové opatření nelze považovat za dostačující a přiměřené.

V této souvislosti si Soud všímá podivu stěžovatele nad tím, že po odsouzení E. P. k trestu odnětí svobody v délce tří měsíců s podmíněným odkladem, o němž bylo rozhodnuto dne 22. srpna 2001, soud po uplynutí zkušební doby konstatoval, že její chování nezavdává důvod pro odvolání odkladu výkonu trestu. Dle mínění Soudu mohla tato skutečnost utvrdit E. P. v přesvědčení, že může beztrestně pokračovat v maření rozhodnutí o úpravě styku.

Příslušný soud následně nepřijal žádné opatření k zajištění výkonu svého rozsudku, a to až do 6. února 2003, kdy bylo odloženo projednání návrhu na výkon rozhodnutí, který stěžovatel podal dne 26. března 2002, do vynesení pravomocného rozhodnutí v řízení o zrušení práva na styk, jehož se domáhala E. P. Podle posledních informací, které byly Soudu předloženy, naráželo vypracování znaleckého posudku zadaného v rámci tohoto řízení na nedostatek spolupráce ze strany E. P.

65. Ze spisu tedy vyplývá, že i přes existenci pravomocného rozhodnutí ze dne 28. března 1996, kterým bylo stěžovateli přiznáno právo na styk, tento styk nikdy neproběhl tak, jak byl stanoven, a zdá se, že stěžovatel dnes již o jeho uskutečnění neusiluje. Jediný pokus o styk proběhl ve specializovaném středisku dne 9. července 2002 (viz § 35 výše); při té příležitosti byli odborníci nuceni konstatovat, že výchova ze strany E. P. trpí vážnými nedostatky a že styk mezi stěžovatelem a jeho dcerou nebude možný bez předchozí terapie.

Soud v této souvislosti připouští, že změna rozhodných okolností může odůvodňovat neplnění pravomocného rozhodnutí o úpravě styku rodiče s dítětem. Nicméně s ohledem na pozitivní povinnosti, které pro stát vyplývají z článku 8, a na obecnou zásadu právního státu se Soud musí ujistit, že tato změna okolností nebyla způsobena neschopností vnitrostátních orgánů přijmout veškerá opatření, která po nich bylo rozumné očekávat k usnadnění výkonu takového rozhodnutí (*Sylvester proti Rakousku*, č. 36812/97 a 40104/98, § 63, 24. duben 2003). Na základě výše uvedených skutečností však nelze říci, že příslušné orgány postupovaly s péčí, jaká byla v daném případě namístě.

66. S přihlédnutím k návrhům na výkon rozhodnutí podaným stěžovatelem a k tomu, že byl posledně jmenovaný v neustálém kontaktu s opatrovníkem a se specializovanými středisky, které byly do případu zapojeny, Soud dále dospěl k názoru, že stěžovatel dostatečně projevil svou vůli ke styku s dcerou. Vzhledem k tomu, že jeho dcera jej neznala a že pro navázání kontaktu doporučovali odborníci předchozí terapii a odborný dohled, nelze stěžovateli vytýkat, že se nedostavil přímo do bydliště nezletilé; s přihlédnutím ke zvláštním okolnostem tohoto případu je pravděpodobné, že by takový pokus nepřinesl kýžený výsledek. Navíc není možné jednoduše odmítnout jeho argument, že se obával podání dalšího trestního oznámení ze strany E. P.

67. Po zvážení výše uvedených skutečností Soud připouští, že neplnění práva na styk stěžovatele bylo zapříčiněno především zjevně odmítavým postojem matky a posléze i dítěte, které bylo matkou ovlivňováno. Soud se nicméně domnívá, že vnitrostátní orgány ve snaze přimět E. P. k plnění rozhodnutí o úpravě styku stěžovatele s dítětem nepřijaly všechna opatření, která od nich bylo možné rozumně očekávat v tomto velmi obtížném sporu a že nepostupovaly dostatečně rychle ani systematicky v uplatňování různých způsobů výkonu rozhodnutí upravených vnitrostátním právem. Vzhledem k tomu, že v návaznosti na setkání uskutečněné dne 9. července 2002 dospěl psycholog k závěru, že E. P. ohrožuje řádný vývoj dítěte (viz § 35 výše), dále vyvstává otázka, zda se soudy při svém postupu řídily řádně prokázaným zájmem dítěte.

68. Za těchto okolností nelze stěžovatele činit odpovědným za to, že orgány byly neschopné přijmout rychlá a přiměřená opatření, aby tak stěžovateli umožnily uskutečnění styků s jeho dcerou (viz, *mutatis mutandis*, *Bove proti Itálii*, č. 30595/02, § 50, 30. červen 2005), ani tvrdit, že orgány vyvinuly přiměřené úsilí k vyřešení této zoufalé situace. Podle názoru Soudu v daném případě vnitrostátní soudy dovolily, aby byl spor sám vyřešen pouhým plynutím času, kvůli čemuž se obnovení vztahu mezi stěžovatelem a jeho dcerou dnes jeví nemožné.

69. Tyto skutečnosti Soudu postačují k tomu, aby rozhodl, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy z důvodu neuskutečnění stěžovatelova práva na styk.

II. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 6 ODS. 1 ÚMLUVY

70. Stěžovatel s poukazem na článek 6 odst. 1 Úmluvy namítá, že došlo k porušení jeho práva, aby jeho věc byla projednána spravedlivě a v přiměřené lhůtě. Upozorňuje zejména na průtahy v řízení o výkon rozhodnutí o úpravě styku a na laxní přístup soudů k chování matky dítěte.

71. Podle názoru vlády se tato část stížnosti kryje s námitkou uplatněnou na poli článku 8 Úmluvy.

72. Soud konstatuje, že tato námitka uplatněná v rámci práva na soud souvisí s výše posuzovanou námitkou, a je tedy třeba ji rovněž prohlásit za přijatelnou.

73. Soud na druhou stranu neponechává bez povšimnutí skutečnost, že tato námitka je úzce spjata s námitkou týkající se procesní části článku 8. Soud v tomto ohledu připomíná, že jelikož záruky poskytované článkem 6 odst. 1 a článkem 8 sledují odlišné cíle, může být za jistých okolností oprávněné zabývat se tímž sledem událostí z hlediska obou článků (*McMichael proti Spojenému království*, rozsudek ze dne 24. února 1995, série A č. 307-B, § 57).

74. V daném případě je nutno konstatovat, že postup vnitrostátních orgánů v řízení o výkon rozhodnutí o úpravě styku je těžištěm námitky uplatněné stěžovatelem na poli článku 8, který nejenže obsahuje příslušné procesní požadavky, ale sleduje také obecnější cíl spočívající mimo jiné v zajištění řádného respektování rodinného života (*Sylvester proti Rakousku*, č. 36812/97 a 40104/98, § 76, 24. duben 2003). Dle názoru Soudu okolnosti případu nutně nevyžadují posouzení podle článku 6 odst. 1 Úmluvy [viz, *a contrario*, *Pini a ostatní proti Rumunsku*, č. 78028/01 a 78030/01, § 167, ESLP 2004-... (výňatky); a *mutatis mutandis*, *Fiala proti České republice* (rozh.), č. 26141/03, 15. listopad 2005].

75. Z tohoto důvodu a s ohledem na závěr ohledně porušení článku 8 se Soud domnívá, že není důvod zabývat se tvrzením stěžovatele odděleně z hlediska článku 6 Úmluvy (viz, *mutatis mutandis*, *Karadžić proti Chorvatsku*, č. 35030/04, § 67, 15. prosinec 2005; *Mihailova proti Bulharsku*, č. 35978/02, § 107, 12. leden 2006).

III. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 14 VE SPOJENÍ SE ČLÁNKEM 8 ÚMLUVY

76. Stěžovatel rovněž namítá, že se stal obětí diskriminace na základě pohlaví. Podle jeho názoru vnitrostátní orgány zjevně upřednostňovaly E. P. jakožto matku dítěte, neboť nepřijaly žádné účinné opatření, aby ji přiměly k plnění rozhodnutí o úpravě styku. Ponechaly dítě pod vlivem psychicky choré matky, namísto aby vyvinuly úsilí, které by vedlo k uskutečnění stěžovatelova práva na styk s dítětem a umožnilo mu kompenzovat matčina pochybení ve výchově.

77. Vláda s poukazem na skutečnost, že stěžovatel neuplatnil tuto námitku před Ústavním soudem, namítá nevyčerpání všech vnitrostátních právních prostředků nápravy. Co se týče odůvodněnosti, vláda má za to, že skutečnosti uvedené ve stížnosti neukazují na žádnou diskriminaci nebo rozdílné zacházení a že oba rodiče před soudem požívali rovných práv.

78. Soud předně poznamenává, že stěžovatelova námitka se v podstatné části kryje s námitkou vznesenou na poli článku 8 Úmluvy. Žádná ze skutečností uvedených ve spisu každopádně neumožňuje tvrdit, že postup soudů byl motivován pohlavím stěžovatele.

79. Z toho vyplývá, že tuto část stížnosti je třeba v souladu s článkem 35 odst. 3 a 4 Úmluvy zamítnout jako zjevně neopodstatněnou.

IV. K POUŽITÍ ČLÁNKU 41 ÚMLUVY

80. Článek 41 Úmluvy stanoví:

„Jestliže Soud prohlásí, že byla porušena Úmluva nebo její protokoly, a jestliže vnitrostátní právo zúčastněné Vysoké smluvní strany umožňuje jen částečné odstranění důsledků tohoto porušení, Soud přizná v případě potřeby poškozené straně spravedlivé zadostiučinění.“

A. Újma

81. Stěžovatel požaduje jako náhradu morální újmy částku 1 000 € za každý měsíc, kdy se nemohl setkat s dcerou a plnit svou otcovskou roli. K okamžiku vypracování svého návrhu vyčíslil tuto částku na 136 000 €.

82. Vláda se domnívá, že požadavky stěžovatele jsou neopodstatněné a přemrštěné a že jako spravedlivé zadostiučinění postačí závěr o porušení Úmluvy (*Zawadka proti Polsku*, č. 48542/99, § 72, 23. červen 2005).

83. Vzhledem k okolnostem případu, zejména k nedostatečné péči na straně vnitrostátních orgánů, a k tomu, že stěžovatel dosud nemá možnost se stýkat se svou dcerou, se Soud domnívá, že stěžovatel utrpěl značnou morální újmu, která nemůže být zhojena pouhým konstatováním porušení Úmluvy. Částka požadovaná z tohoto titulu je však každopádně přemrštěná.

Soud vzhledem k těmto okolnostem a s přihlédnutím ke všem skutečnostem, které mu byly předloženy, rozhodl na spravedlivém základě v souladu s článkem 41 Úmluvy přiznat stěžovateli z titulu náhrady morální újmy částku 13 000 €.

B. Náklady řízení

84. Stěžovatel rovněž požaduje částku 5 854 € jako náhradu nákladů řízení před vnitrostátními soudy a částku 4 100 € jako náhradu nákladů řízení vynaložených před Soudem.

85. Vláda v první řadě poznamenává, že z přehledu právních úkonů učiněných před vnitrostátními soudy vyplývá, že některé z nákladů požadovaných stěžovatelem nebyly vynaloženy ve snaze zabránit porušení Úmluvy. Dále se domnívá, že uvedené částky jsou přehnané, a uvádí, že stěžovateli byla poskytnuta právní pomoc.

86. V souladu s judikaturou Soudu lze stěžovateli přiznat náhradu nákladů řízení pouze tehdy, pokud se prokáže jejich reálnost a nezbytnost a účelnost vynaložené částky. V projednávaném případě se Soud s přihlédnutím ke skutečnostem, které mu byly předloženy, a na základě výše uvedených kritérií domnívá, že je vhodné stěžovateli z titulu náhrady nákladů řízení přiznat celkovou částku ve výši 2 000 €, sníženou o částku 701 €, kterou obdržel od Rady Evropy z důvodu právní pomoci.

C. Úroky z prodlení

87. Soud považuje za vhodné, aby byly úroky z prodlení založeny na úrokové sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky, zvýšené o tři procentní body.

Z TĚCHTO DŮVODŮ SOUD JEDNOMYSLNĚ

1. *prohlašuje* stížnost za přijatelnou, pokud se jedná o námitky týkající se článku 6 odst. 1 a článku 8, a ve zbytku za nepřijatelnou;
2. *rozhoduje*, že došlo k porušení článku 8 Úmluvy;
3. *rozhoduje*, že není důvod zabývat se námitkou uplatněnou na základě článku 6 odst. 1 Úmluvy;
4. *rozhoduje*,
  - a) že žalovaný stát má stěžovateli uhradit ve lhůtě tří měsíců ode dne, kdy rozsudek nabude právní moci podle článku 44 odst. 2 Úmluvy, následující částky, které se převedou na národní měnu žalovaného státu podle kursu platného ke dni úhrady:
    - i. částku 13 000 € (třináct tisíc eur) z titulu náhrady morální újmy,
    - ii. částku 2 000 € (dva tisíce eur) z titulu náhrady nákladů řízení, sníženou o částku 701 € (sedm set jedna eur), kterou stěžovatel obdržel od Rady Evropy z důvodu právní pomoci,
    - iii. a dále případnou částku daně;
  - b) že od uplynutí výše uvedené lhůty až do okamžiku zaplacení budou stanovené částky navyšovány o prostý úrok se sazbou rovnající se sazbě marginální zápůjční facility Evropské centrální banky platné v tomto období, zvýšené o tři procentní body;
5. *zamítá* v ostatním návrh na přiznání spravedlivého zadostiučinění.

Vyhotoveno ve francouzském jazyce a sděleno písemně dne 20. července 2006 v souladu s článkem 77 odst. 2 a 3 Jednacího řádu Soudu.

Claudia WESTERDIEK
tajemnice

Peer LORENZEN
předseda